

PRZYODZIEWAĆ (31) *vb impf*

o oraz a jasne; -é- (4) *OpecŻyw, MurzNT* (2), też *Calep, -e- Mącz* (2).

inf przyodziwać (2). ◇ *praes 1 sg* przyodziwam (7). ◇ *3 sg* przyodziwå (12). ◇ *1 pl* przyodziwåmy (2). ◇ *3 pl* przyodziwają (2). ◇ *praet 3 sg m* przyodziwåł (1). ◇ *3 pl m pers* przyodziwåli (1). ◇ *imp 2 sg* przyodziwåj (1). ◇ *con 3 pl m pers by* przyodziwåli (2). ◇ *part praes act* przyodziwåjąc (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII(XVIII) – XVIII w. s.v. przyodziwać.

1. *Wkładać na kogoś odzież, ubierać, odziewać; vestire Vulg, Calep, Cn; tegere Vulg, Calep; (veste) superintegere, supervestire Calep, Cn; investire, vestem induere, obducere Calep* [w tym: kogo (8), co (4)] (14) : wiemy że ieden fláchćic Rzymfki [...] pielgrzymy nålawfzy [tj. znalazłszy] ie nål vlicy nie tylko w dom przyprowadzał/ åle iedzeniem/ pićciem/ y łozem opåtrzał łam z małżonką y z dżiåtkåmi/ y z czeladką im do łtołu fluzył/ przyodziwåł/ z plugåłtwå ochędożål *ReszHoz* 126; *Investio, Orno, quasi speciosam vestem induo* – *Prziodziewam. Calep* 559a; *Vestio, Vestem induo, tego, obduco, sepio* – *Prziodziewam. Calep* 1118a, 1033b.

przyodziwać jak (1): godzi łie aby gi [zwyčaj skromnego ubierania dzieci] zåwłłe pånowie flåchtå myeli/ vłtępując å vchodząc wtym inłłym ludzyom/ kthorzy z wyłokyego czołå/ gornye dzyeci łwoye przyodzyewåyå/ przeladzåyåc łie nåd inłłe *GliczKsiąż* F3v.

W połączeniach szeregowych (3): [*Chrystus*] przykåzuie nam/ åbychmy też y my ciålẽm bliźniego nålżego nie gårdzili/ åle ono wedle potrzeby włpomagåli/ karmiąc/ nåpawåjąc/ przyodziwåjąc *RejPosWiecz*³ 99; *RejPosWstaw* [41⁴]; [w Rzymie] Iełt o trzydziści Spitalow w ktorzych [...] vbogich/ chorych/ flepych/ chromych/ włomnych/ rånnych opåtruiå/ przyodziwåiå/ podeymuiå/ lekårfawy/ fyropåmi/ plałtråmi/ y inłłymi råtunkåmi zåkłådåiå. *ReszHoz* 117.

[*W przeciwstawieniu*: »zdejmować ... przyodziwać«: Szåtý z nich [z bożków] zdeymuiå kåplåni/ y przyodziwåiå żony łwoie/ y łyny łwoie. *Leop Bar* 6/32 (*Linde s.v. przyodziwać*).]

Zwroty: »någie przyodziwać« = *nudos tegere Vulg* (2): [od chrześcijan wymåga się] aby łåknåce karmili/ prågnåce poiili/ någie przyodziwåli/ vbogie w dom przyimowåli/ niemocne y więznie nåwiedzåli y cięfzyli *KrowObr* 62v; *Leop Tob* 4/17.

[»płaszczem przyodziwać«: To gdym rzékł/ rånionå å łzyię Płaszczem łwym przyodziwåm [*veste ... insternor* II 722]/ å łwiå łkorę nål się Z więrzchu kłådę *VergKoch* 59.]

»przyodziwać szåtami« = *vestimentis tegere Vulg* [*szyk zmienny*] (2): *Leop Tob* 4/17; [*jedwab*] åż tåk bårzo we Włofzech łpółpoliåł/ iż nie thylko zåcni ludzie łzat iedwabnych vżywåiå åłbo niewiåłty półpolite/ åle y łzkapy y błåzny ięli przyodziwåć iedwabnemi łzåtåmi. *BielKron* 276v.

Szereg: »żyć, przyodziwać« (1): Ilekroć tedy nål cię przypådnie żål pracey y nakłådow rodzicom łwoim/ [...] [*wspomnij na tych*] kthorzy cie też z dzyecińłtwå żywili/ przyodzyewåli/ y wiele niewczålów å trudności podeymowåli/ åby tåk łzczęłciu twoiemu pólżużyć mogli. *RejPosWstaw* [41⁴]. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

Przen (2) : A tak pån włłfytkięgo łwiata/ ktorý włłfytko przyodziwå/ łtål nagi przed onymy włłfytkięmi ludzmi w wielkim zåfromaniu *OpecŻyw* 125v.

przyodziewać czym (1): niechay fie dádzą rodzicowye opátrzyć tą ípráwą/ żeby więcey fie ítárali íynom íwym o rozum/ á wyęcey ich ímyfły náukámi przyodzyewali niż cyáła. *GliczKsiąż* F4.

2. *Okrywać z wierzchu, przykrywać, osłaniać; induere, operire HistAl; circumvestire Calep; superintegere, supervestire, vestire Cn [w tym: co (3)] (4) : Circumvestire – Prziodziewam. Calep 200a.*

przyodziewać czym (2): [*Bragmanowie opisują swoje obyczaje:*] Przełpieczeni zázwdi żywiemy w morzu/ á ná ziemi żadnej pomocy nie żądamy. Ciáła náfze líficiem przyodziewamy z drzew kthorych owocu pożywamy. *HistAl* I6; *RejZwierc* 95.

a. *Stanować okrycie (1) : Przez macugę ktora íeft skrzywiona od głowy znamionuiemy/ íze włyfcy krolowie y kfiążétá fwieckie przed náfzą oblicznością będą fie klániáć. Przez złoty zawoy ktory głowę człowieczą przyodziewa y okraża głowę/ nas być zwycięfce á nie zwyciężone domniemawamy. HistAl C6.*

3. *Przybierać, przystrajać, ozdabiać; vestire Calep, Vulg; circumamicire, circumornare PolAnt; convestire, exornare Calep [w tym: kogo (1), co (9)] (11) : Convestio, Vestio, exorno – Prziodziewam. Calep 256b.*

Przysłowie: Zaczego ízátá pięknie przyodziewa/ Lecz íefczé piękniey gdy w nim cnotá bywa. RejZwierc 222.

Przen (9) : A íeflic trawę polną ktoráto/ dziś íeft/ a na záiutrz bywá wpiec miotána/ Bog tak przyodzieiwá/ żali wás nie dáleko więcyi o małoufni? MurzNT Matth 6/30, Luc 12/28; Gdyż y o Sálomonie wípomináć raczy/ powiedáiąc o piękności kwiatkow íthworzenia íwego/ íáko ie on fárbuie á przyodzyewa/ íż y Sálomon nie bywał ták vbrány w máíeftacie íwym. RejPos 162, 162v; gdzie odwodząc vcźnie fwe Chriřtus P. od zbytnie⁸⁰ pogáńfkiego ítáránia íię o ty rzeczy docześne/ każe pátrzyć ná ptaki powietrzne/ íáko ie óciec niebiefki żywi: y ná trawę/ ktorą Bog przyodziewa. CzechEp 281; WujNT Matth 6/30, Luc 12/28.

przyodziewać czym (1): Bowiem tho íeft tháka moc/ íż namnieyfzy ptafzek/ Zwirzátko/ drzewko/ zyołko/ nadrobnieyfzy krzaczek/ Wfzytko tho w íego [*Boga*] dziwney opátrżności chodzi/ Íze íedno drugyemu nigdy nie záfzkodzi. A dziwnemi fárbámi wfzytko przyodzyewa *RejWiz* 110v.

*W połączeniu szeregowym (1): íż on [*Bóg*] nád káżdym wiernym á ípráwiedliwym dzierży miłóściwą rękę fwoię/ áby go nigdy nie opuścił/ przywodząc mu ziołká ábo ptafzki niebiefkie ná pámięć/ íż ye on żywi/ páfie/ y przyodziewa bez wfzey pracey ich. RejPos 71.*

*** *Bez wystarczającego kontekstu (2) : Amicio, Przyodziewam. Mącz 7c; Convestio, Prziodziewam. Mącz 490d.*

Synonimy: 1. oblekać, ubierać; 2. ogarniać, okrywać, przykrywać; 3. okraszać, ozdabiać, przybierać, przyochędażać, przyprawować, przystrajać.

Formacje współrdzenne cf DZIAĆ.

Cf PRZYODZIEWAN, PRZYODZIEWANIE